

О. О. Шаблиста

ад'юнкт кафедри кримінального права та кримінології
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-9457-7366

ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТА СЛУЖБОВОЇ ТАЄМНИЦІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ (СТ. 328, СТ. 329, СТ. 330 КК УКРАЇНИ)

У статті автором проведено дослідження об'єкту кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України які розміщені у Розділі XIV КК України. В процесі дослідження було встановлено, що до кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України можна віднести ст. 328 КК України «Розголошення державної таємниці», ст. 329 КК України «Втрата документів, що містять державну таємницю» та ст. 330 КК України «Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони України. Ці кримінальні правопорушення, які передбачають кримінальну відповідальність за порушення у сфері охорони державної таємниці розміщені у Розділі XIV КК України. Серед інших кримінальних правопорушень, які так чи інакше стосуються питання державної або службової таємниці можна також виокремити ст. 111 КК України «Державна зрада», ст. 114 КК України «Шпи-гунство», ст. 381 КК України «Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист», ст. 387 КК України «Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування» та ст. 422 КК України «Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості».

Також, за результатом дослідження було встановлено основний безпосередній та додатковий факультативний об'єкт кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України (ст. 328, ст. 329, ст. 330 КК України).

Ключові слова: об'єкт кримінального правопорушення, державна таємниця, службова таємниця, охорона секретної інформації, службова інформація, режим секретності.

Постановка проблеми. Варто погодитись із Т.Ю. Вислоцькою, що одним з центральних питань вирішення будь-якого кримінального провадження є кваліфікація небезпечного діяння, яке є об'єктом кримінально-правової оцінки. Від правильного застосування кримінально-правових норм в слідчій і судовій практиці багато в чому залежить не тільки зміцнення законності, підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів, а й обґрунтоване притягнення громадян до кримінальної відповідальності, призначення їм справедливих покарання. Існування одразу декількох норм з подібним предметом кримінальних правопорушень не може не викликати постановку цілої низки запитань, відповіді на які можуть бути неоднозначними, викликами суперечливих

судження в спеціальній літературі і практиці правозастосування [1, с. 173]. Не виключенням є кримінальні правопорушення у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України. Вірна кваліфікація яких впливає на забезпечення конституційних гарантій національної безпеки України.

Дослідження окремих питань, щодо забезпечення охорони державної та службової таємниці здійснювали такі вчені, як: М.В. Анчукова, Г.О. Блінова, В.І. Борисов, Д.П. Василенко, Т.Ю. Вислоцька, О.С. Володавська, В.Ю. Галушка, Л.Ф. Дадерко, Л.В. Дорош, С.Л. Ємельянов, С.В. Климчук, Ю.М. Котович, С.М. Кучанський, О.О. Кулініч, Б.Д. Леонов, П.С. Литвин, М.І. Мельник, М.І. Михайлуца, І.В. Місько, К.І. Пилипенко, О.С. Самойлова,

О.Г. Семенюк, В.В. Сергійчук, Г.М. Тіхонов, І.І. Трембач, Д.С. Усов, Г.В. Форос, М.І. Хавронюк, В.М. Чередник, О.В. Шамсутдінов та інші. Однак, варто наголосити, що дослідження об'єкту кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України не виступало предметом окремого наукового пошуку.

З огляду на вищевикладене **мета статті** полягає у дослідженні об'єкту кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України (ст. 328, ст. 329, ст. 330 КК України).

Виклад основного матеріалу. У ст. 2 КК України законодавцем передбачено, що підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України. Особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ніхто не може бути притягнений до кримінальної відповідальності за те саме кримінальне правопорушення більше одного разу [2].

В цьому контексті вдало зазначає Г.М. Самілик, що кожне передбачене КК України кримінальне правопорушення має ряд характерних для нього ознак, що виписані у відповідній кримінально-правовій нормі. Наявність цих ознак у вчиненому конкретному суспільно небезпечному діянні дає підстави стверджувати про наявність відповідного складу кримінального правопорушення, а значить і підстави для кримінальної відповідальності особи, що вчинила таке діяння. Оскільки склади різних кримінальних правопорушень характеризуються найрізноманітнішими ознаками, це визвало нагальну потребу їх узагальнення і розробки до кожного виду кримінального правопорушення єдиної юридичної конструкції – складу кримінального правопорушення, яка і є дієвим інструментом, перш за все, у правозастосовній діяльності правоохоронних органів. Так, автор продовжує, що на сьогодні наукою кримінального права склад кримінального правопорушення представлений як узагальнена абстрактна модель-система, що в логічному плані поділяється на чотири обов'язкових і універсальних підсистеми, які визначаються як елементи складу кримінального правопорушення. Це об'єкт і об'єктивна сторона (містять об'єктивні ознаки) та суб'єкт і суб'єк-

тивна сторона (акумулюють суб'єктивні ознаки). Відсутність хоча б одного із названих елементів означає відсутність складу кримінального правопорушення, а значить і підстав для кримінальної відповідальності [3, с. 160–161].

З цього справедливо погоджуємось із В.Я. Тацієм, що склад кримінального правопорушення – це сукупність встановлених у кримінальному законі юридичних ознак (об'єктивних і суб'єктивних), що визначають вчинене суспільно небезпечне діяння як протиправне. З цього визначення випливає, що визнання того чи іншого суспільно небезпечного діяння кримінальним правопорушенням виключним правом законодавця, тобто Верховної Ради України. Саме тут одержує свою реалізацію принцип: «Немає кримінального правопорушення без вказівки на те в кримінальному законі». З іншого боку, у чинному законодавстві міститься вичерпний перелік тих суспільно небезпечних діянь, які у даний момент визначені як протиправні. Отже, наголошує автор, щоб будь-яке суспільно небезпечне діяння, що зустрічається в реальному житті, набуло статусу кримінального правопорушення, необхідно, щоб діяння даного виду були визначені законодавцем як протиправні. Тільки за такі суспільно небезпечні діяння людина може бути притягнута до кримінальної відповідальності і їй може бути призначене кримінальне покарання. Відступ від цієї вимоги може призвести на практиці до порушень законності й обмеження прав громадян [4, с. 78].

Отже, варто зазначати, що ми дотримуємось загальноприйнятої в галузі кримінального права позиції, щодо поділу кримінального правопорушення на чотири взаємозалежні складові частини (об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт, суб'єктивну сторону).

Варто погодитись із В.В. Сташисом, що правильне вирішення питання про об'єкт кримінального правопорушення має важливе теоретичне і практичне значення. Саме об'єкт дозволяє розкрити соціальну сутність кримінального правопорушення, з'ясувати його суспільно небезпечні наслідки, сприяє правильній кваліфікації діяння, а також відмежуванню його від суміжних суспільно небезпечних посягань. Об'єкт відіграє істотну роль і для визначення самого поняття кримінального правопорушення, значною мірою впливає на зміст об'єктивних і суб'єктивних його ознак, є вихідним при кваліфікації кримінальних правопорушень, побудові системи Особливої частини КК України. Усе це дає змогу зробити

висновок, що проблема об'єкта кримінального правопорушення є однією з основних у науці кримінального права [4, с. 89].

Р.С. Орловський та А.В. Пахомов в свою чергу зазначають, що об'єкт кримінального правопорушення є одним з обов'язкових елементів загального складу кримінального правопорушення, обов'язковою ознакою якого є охоронювані суспільні відносини, що регулюються відповідними нормами. Суспільні відносини як обов'язкова ознака об'єкта загального складу кримінального правопорушення становлять не просто набір елементів, а взаємоузгоджену систему, яка складається з суб'єктів, предмета та соціального зв'язку. Коли під час посягання спричиняється шкоди одному із елементів цих відносин – вона неодмінно буде спричинитися всім іншим елементам. Жодне кримінальне правопорушення не здатне знищити суспільні відносини, хоча і шкодить їх нормальному функціонуванню. Фундаментом для боротьби зі злочинністю, яка є змістом антисоціальних відносин виступають приписи кримінального закону [5, с. 577].

В цей же час, В.Я. Тацій зазначає, що не зважаючи на те, що на різних етапах розвитку вітчизняної кримінально-правової доктрини об'єктом кримінального правопорушення визнавалося те, що потерпає від протиправної дії або бездіяльності чи опиняється внаслідок цього в загрозовому стані, у наукових колах і досі точаться дискусії з приводу об'єкта кримінального правопорушення. Певним підтвердженням цього є різноманіття наукових підходів до вирішення цієї проблеми. І хоча до сьогодні найбільш поширеною і визаною залишається розроблена ще за радянських часів теорія об'єкта кримінального правопорушення як суспільних відносин, на думку автора, не можна не відзначити, що однією з тенденцій сучасної теорії кримінального права є намагання дослідників відійти від традиційного розуміння об'єкта кримінального правопорушення, оскільки таке розуміння об'єкта кримінального правопорушення, за їх словами, засноване на абстрактних умоглядних ідеологічних постулатах, штучно запроваджених у дійсність. Отже, об'єктом кримінального правопорушення пропонується визнавати людину або її суб'єктивні права, соціальні цінності, правові блага, інтереси тощо. Однак більшість із цих підходів, переконаний науковець, не є новими, оскільки були розроблені вітчизняними та зарубіжними криміналістами минулого [6, с. 6].

Враховуючи те, що наразі концепції суспільних відносин прямо закріплена у кримінальному законодавстві, зокрема в загальних положення КК України, на нашу думку, варто дотримуватись загальноприйнятої позиції розуміння об'єкту кримінального правопорушення саме як суспільних відносин. Проте, як вже зазначив вище В.Я. Тацій, ця позиція давно вже не є безапеляційною.

Як прийнято розуміти суспільні відносини – це специфічні взаємодії, врегульовані різноманітними соціальними нормами. Суспільні відносини виникають між двома та більше людьми, які відіграють певну соціальну роль, мають якусь соціальну позицію. Виникають вони також і між групами людей, між людиною та групою. Дивлячись на те, що суспільні відносини, на які посягають кримінальне правопорушення і які є об'єктами таких кримінальних правопорушень, є дуже різноманітними, у кримінально-правовій науці сформулювалася певна класифікація цих об'єктів. Така класифікація є необхідною, тому що вона сприяє більш повному розкриттю сутності значимості об'єктів кримінального правопорушення [7, с. 72].

Ю.А. Пономаренко з цього приводу зазначає, що суспільні відносини, які є об'єктом кримінального правопорушення, мають об'єктивний характер, тобто існують поза і незалежно від людської свідомості, а тому незалежно і від самого кримінального закону; є первинними як щодо нього, так і щодо самого кримінального правопорушення. Ці суспільні відносини регулюються різними галузями публічного чи приватного, національного чи міжнародного, позитивного чи природного права. Ці відносини є об'єктом кримінально-правової охорони і при вчиненні кримінального правопорушення вони стають об'єктом кримінального правопорушення. Уся сукупність відносин, що охороняється кримінальним законом від кримінальних правопорушень, є загальним об'єктом кримінального правопорушення. Загальний об'єкт на кожен окремий визначений момент часу є стабільним, але з плином часу є динамічним, оскільки внаслідок змін у кримінальному законі окремі суспільні відносини можуть додаватися до нього (братися під кримінально-правову охорону), а інші – вилучатися з нього (виводитися з-під кримінально-правової охорони). Обсяг загального об'єкта кримінального правопорушення на кожний окремо взятий момент часу свідчить, зокрема, на думку автора, про обсяг криміналізації у відповідному кримінальному

законі і, загалом, про стан здійснення кримінально-правової політики в державі [8, с. 208–209].

Тоді як, на думку В.В. Шаблистий зазначає, що Конституція України закріпила одне з найважливіших надбань світової правової спадщини, як наслідок, людина визнана найвищою соціальною цінністю в державі. Звідси виходить, на його думку, що вектор суспільного розвитку Української держави зобов'язаний рухатися тільки в бік модернізації та вдосконалення механізмів реалізації такого положення Основного Закону. Як мінімум, із 1996 року людина нормативно мала замінити державу в центрі політичної системи суспільства [9, с. 112]. Таким чином, на думку науковця, використання у КК України 2001 року такої категорії, як суспільна небезпека (небезпечність) при характеристиці кримінального правопорушення, діяння, посягання, наслідку, особи злочинця, психічного хворого, способу вчинення кримінального правопорушення є скоріше даниною традиціям, які не є безспірними, а дискусію про їх оновлення можна вважати відкритою або розпочатою. Про це свідчить той факт, що на перших роках побудови радянської держави будь-яке діяння, що загрожувало не людині, а радянському ладу, тобто державі, вважалось суспільно небезпечними та протиправним. Звідси бере початок застосування кримінального закону за аналогією. Про небезпеку для окремо взятої людини мови і бути не могло, на відміну від кримінальних законів XIX ст. Саме тому ознака «суспільна небезпека» кримінального правопорушення не може мати місце в державі, у якій людину проголошено найвищою соціальною цінністю. Розглядувана категорія є штучно створеним рудиментом радянської правової системи, що, можливо, підлягає заміні на безпеку людини, суспільства, держави та людства. Саме це наукове положення, В.В. Шаблистий виніс на розсуд представників кримінально-правової науки [9, с. 120].

В рамках дослідження питання, щодо наукової класифікації об'єкту кримінального правопорушення, варто звернути свою увагу на працю О.О. Книженко та Г.С. Крайник щодо внеску Василя Яковича Тація у дослідження об'єкта кримінального правопорушення.

Так, автори зазначають, що у 1938 році професор Володимир Дмитрович Меньшагін запропонував поділ об'єктів «за вертикаллю» на загальний, родовий та безпосередній [10, с. 85]. В подальшому В.Я. Тацій досліджуючи безпосередній об'єкт кримінального правопорушення

показав його відмінність від так званого конкретного об'єкта кримінального правопорушення, які ототожнювали науковці. Під безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення він запропонував розуміти – ті конкретні суспільні відносини, які поставлені законодавцем під охорону певної статті Особливої частини КК України і яким заподіюється шкода кримінальним правопорушенням, що підпадає під ознаки конкретного кримінального правопорушення. Безпосередні об'єкти науковець запропонував поділити на основний безпосередній та додатковий безпосередній. Основний безпосередній об'єкт – це ті конкретні суспільні відносини, які насамперед і головним чином прагнув поставити під охорону законодавець, приймаючи закон про кримінальну відповідальність. Додатковий безпосередній об'єкт – це суспільні відносини, яким поряд з основним об'єктом заподіюється чи створюється загроза заподіяння шкоди. Додатковим безпосереднім об'єктом, за авторською позицією, поділяється на два види: обов'язковий (що завжди зазначає шкоди при посяганні на основний об'єкт) і факультативний (не в усіх випадках зазначає шкоди при посяганні на основний об'єкт) [10, с. 87], [11, с. 108].

В цьому контексті слушно також наголошує І.О. Бандурка, що родовий об'єкт являє собою менш високий (усереднений) рівень узагальненості суспільних відносин, які охороняються кримінальним законом. Групування суспільних відносин здійснюється не довільно, а на підставі об'єктивно існуючих критеріїв, які обумовлюють їх тотожність або однорідність. Такими критеріями є різні елементи суспільних відносин, які охороняються, їх соціальне призначення в них (суб'єкти або предмети відносин, зміст та особливості соціального зв'язку). Основою ж такої класифікації, на думку автора, справедливо визнається та чи інша сфера державного або громадського життя. Тому родовими об'єктами слід визнавати відносини власності, систему господарювання, відносини, що забезпечують належний громадський порядок і моральність та інш. Основний об'єкт слід розуміти як такі суспільні відносини, той інтерес, який законодавець, створюючи норму, намагався поставити під охорону кримінального закону в цьому випадку. Додаткові об'єкти і суспільні відносини, які, заслуговуючи у певному аспекті самостійної охорони, стосовно цілей і завдань створення цієї норми, захищаються кримінальним законом лише опосередковано, оскільки ці відносини обов'язково потрапляють в небезпеку

спричинення шкоди під час вчинення посягання на основний безпосередній об'єкт. Факультативний об'єкт – це такі суспільні відносини, які, потребуючи в інших випадках і самостійної кримінально-правової охорони, під час вчинення цього кримінального правопорушення може потрапити у небезпеку заподіяння шкоди, проте зовсім не обов'язково [7, с. 73–74].

В контексті цього питання, доцільно також звернути свою увагу на публікації останніх років В.Я. Тація та Ю.А. Пономаренко щодо об'єкту кримінального правопорушення.

Так, автори зазначають, що у межах родових об'єктів виділяються безпосередні об'єкти кримінальних правопорушень – суспільні відносини, що є об'єктом кожного окремого виду одиничного кримінального правопорушення, передбаченого окремою статтею Особливої частини КК України. У деяких випадках безпосередні об'єкти різних одиничних кримінальних правопорушень збігаються (умисного і необережного вбивства, крадіжки і грабежу тощо). Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення підлягає встановленню у правозастосовній діяльності і впливає на кваліфікацію кримінального правопорушення. У кримінальних правопорушеннях, які одночасно посягають на два чи більше безпосередніх об'єкти, виділяються основний (головний) безпосередній і додатковий безпосередній об'єкти. Основний безпосередній об'єкт знаходиться в межах родового об'єкта і є суспільними відносинами, на які в першу чергу посягає кримінальне правопорушення. Додатковий безпосередній об'єкт – це ті суспільні відносини, посягання на які здійснюється чи може здійснюватися одночасно з посяганням на основний безпосередній об'єкт [8, с. 209–210].

Таким чином, враховуючи наукову обґрунтованість зазначених вище класифікації об'єктів кримінального правопорушення, у цій роботі будемо дотримуватись саме цих правових концепцій. З приводу суспільної небезпеки, як обов'язкової ознаки об'єкта кримінального правопорушення робимо висновок, щодо відкритої дискусії стосовної її наукової та нормативної аргументації.

Враховуючи предмет нашого дослідження, до кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України можемо віднести ст. 328 КК України «Розголошення державної таємниці», ст. 329 КК України «Втрата документів, що містять державну таємницю» та ст. 330 КК

України «Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони України. Враховуючи обмеженість об'єму нашого дослідження приділимо увагу саме розділу Розділі XIV КК України.

Поміж цього, серед інших кримінальних правопорушень, які так чи інакше стосуються питання державної або службової таємниці можна також віднести ст. 111 КК України «Державна зрада», ст. 114 КК України «Шпигунство», ст. 381 КК України «Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист», ст. 387 КК України «Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування» та ст. 422 КК України «Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості».

Як було вже зазначено вище, кримінально-правові норми, які передбачають кримінальну відповідальність за порушення у сфері охорони державної таємниці розміщені у Розділі XIV. Розділ вміщує в себе кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.

Враховуючи це, родовим об'єктом цих кримінальних правопорушень є суспільні відносини, що забезпечують обороноздатність України, її незалежність, територіальні цілісність і недоторканність. Важливість цього об'єкта обумовлена тим, на думку Р.С. Орловського, що відповідно до ст. 17 Конституції України «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» [12, с. 689].

Отже, спробуємо встановити безпосередній об'єкт кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України, з позиції розуміння об'єкта кримінального правопорушення, як суспільних відносин на які посягає суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність).

Як зазначають М.І. Мельник та М.І. Хавронюк основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення розголошення державної таємниці та втрати документів, що містять державну таємницю є режим державної таємниці, тобто встановлений згідно з вимогами відповідних актів законодавства єдиний порядок

забезпечення охорони державної таємниці, що забезпечує безпеку держави. Його додатковим факультативним об'єктом можуть бути власність, життя та здоров'я особи тощо [13, с. 1017].

Схожої думки, щодо визначення основного безпосереднім об'єкту кримінального правопорушення розголошення державної таємниці дотримується і Д.С. Усов у своїй праці, щодо проблеми об'єкта розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України).

Так, автор зазначає, що основним безпосереднім об'єктом розголошення державної таємниці виступає режим державної таємниці, тобто встановлений з вимогами відповідних актів законодавства єдиний порядок забезпечення охорони державної таємниці, що забезпечує безпеку держави, а додатковим факультативним об'єктом виступають – життя, здоров'я, свобода особи тощо [14, с. 723].

В той же час Р.С. Орловський зазначає, що безпосереднім об'єктом розголошення державної таємниці та втрати документів, що містять державну таємницю виступають суспільні відносини з охорони державної таємниці в різних сферах діяльності держави, що можна охарактеризувати як відносини інформаційної безпеки. При посяганні на цей об'єкт може заподіюватися шкода військовому, економічному, науковому потенціалу держави. Зберігання державної таємниці – одна з гарантій незалежності України, її недоторканності та національної безпеки [12, с. 689].

Л.В. Дорош та В.І. Борисов в свою чергу зазначають, що кримінальні правопорушення, які забезпечують охорону державної та службової таємниці розміщені у Розділі XIV КК України (ст. 328, ст. 329, ст. 330 КК України) посягають на відносини у сфері охорони державної таємниці або конфіденційної інформації [11, с. 414].

Проте, М.І. Мельник, М.І. Хавронюк та Р.С. Орловський досліджуючи основний безпосередній об'єкт передачі або збирання відомостей, що становлять службову інформацію зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідальної діяльності, у сфері оборони країни відокремлюють його від ст. 328 КК України та ст. 329 КК України.

Так, на думку авторів, основним безпосереднім об'єктом ст. 330 КК України виступає встановлений режим певних видів службової інформації. Його додатковим факультативним об'єктом можуть виступати власність або інші блага [13, с. 1021].

І.М. Копотун в такому разі основним безпосереднім об'єктом ст. 330 КК України визначає встановлений режим конфіденційної інформації, що є власністю держави, який забезпечує державну безпеку. Додатковим факультативним об'єктом, на його думку, також можуть бути власність або інші блага [15, с. 630].

Аналіз зазначених вище наукових позицій свідчить про відсутність єдиного підходу до розуміння основного безпосереднього об'єкта кримінальних правопорушень у сфері забезпечення державної та службової таємниці. На нашу думку, найбільш обґрунтована позиція Р.С. Орловського. Відповідно якої основним безпосереднім об'єктом виступають суспільні відносини з охорони державної таємниці у сфері інформаційних відносин.

Отже, враховуючи вищевикладене, основним безпосереднім об'єктом кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України (ст. 328, ст. 329 КК України) можуть виступати суспільні відносини у сфері охорони державної таємниці Національної поліції України, а ст. 330 КК України суспільні відносини у сфері охорони службової інформації (таємниці) Національної поліції України. Додатковим факультативним об'єктом можуть виступати власність, життя, здоров'я особи тощо.

В подальшому актуальним є дослідження об'єктивної сторони кримінальних правопорушень у сфері охорони державної та службової таємниці Національної поліції України.

Список використаної літератури:

1. Вислоцька Т.Ю. Кримінально-правова охорона таємниці в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2017. 275 с.
2. Кримінальний кодекс України : Кодекс від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Самілик Г.М. Склад злочину і його наповнення. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2018. № 3–4 (12–13). С. 159–164.
4. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ : Юрінком Інтер-Право, 2001. 416 с.
5. Орловський Р.С., Пахомов А.В. Об'єкт як елемент загального складу кримінального правопорушення, його ознаки та значення. *Юридичний науковий електронний вісник*. 2022. № 11. С. 573–578. URL: http://lsej.org.ua/11_2022/139.pdf

6. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві : монографія. Харків : Право, 2016. 256 с.
7. Бандурка І.О. Об'єкт злочину як кримінально-правова категорія. *Право.ua*. 2015. № 2. С. 70–75. URL: <https://core.ac.uk/reader/187223750>
8. Тацій В.Я., Пономаренко Ю.А. Об'єкт кримінального правопорушення. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 2 (18). С. 207–210.
9. Шаблистий В.В. Суспільна небезпека (небезпечність) у кримінальному праві в епоху постмодерну. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3 (11). С. 112–124.
10. Книженко О.О., Крайник Г.С. Щодо внеску Василя Яковича Тація у дослідження об'єкту злочину. *Міжнародний журнал «Право і суспільство»*. 2015. № 2. С. 84–93.
11. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / За заг. ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація, 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2010. 456 с.
12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 2 : Особлива частина / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2013. 1040 с.
13. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1368 с.
14. Усов Д.С. До проблеми об'єкта розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України). *Форум права*. 2012. № 2. С. 720–724.
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За заг. ред. І.М. Копотуна. Київ : «КНТ», 2023. 966 с.

Shablysta O. O. Object of criminal offenses in the field of protection of state and office secrets of the National Police of Ukraine (art. 328, art. 329, art. 330 of the Criminal Code of Ukraine)

In this article, the author conducts a study of the object of criminal offenses in the field of protection of state and official secrets of the National Police of Ukraine which are contained in Section XIV of the Criminal Code of Ukraine. In the course of the study, it was established that criminal offenses in the field of protection of state and official secrets of the National Police of Ukraine include Article 328 of the Criminal Code of Ukraine «Disclosure of State Secrets», Article 329 of the Criminal Code of Ukraine «Loss of Documents Containing State Secrets» and Article 330 of the Criminal Code of Ukraine «Transfer or Collection of Data Constituting Official Information Collected in the Course of Operational Investigation, Counterintelligence Activities, in the Field of Defense of Ukraine». These criminal offenses, which provide for criminal liability for violations in the field of state secrets, are located in Section XIV of the Criminal Code of Ukraine. Among other criminal offenses that in one way or another relate to the issue of state or official secrets, one can also distinguish Art. 111 of the Criminal Code of Ukraine «High Treason», Art. 114 of the Criminal Code of Ukraine «Espionage», Art. 381 of the Criminal Code of Ukraine «Disclosure of Information on Security Measures in relation to a Person Taken Under Protection», Art. 387 of the Criminal Code of Ukraine «Disclosure of data of operational and investigative activities, pre-trial investigation» and Article 422 of the Criminal Code of Ukraine «Disclosure of military information constituting a state secret, or loss of documents or materials containing such information».

In the course of the study, the author examines the doctrinal concepts of the object of a criminal offense and considers the most reasonable positions regarding its interpretation. The researcher adheres to the classical position of the corpus delicti of a criminal offense (object, objective side, subject, subjective side). The author considers the controversial issue of understanding the object of a criminal offense as a social relationship. However, given the doctrinal and legislative consolidation of this position, the author adheres to the concept of social relations in his research.

Also, the study found that the main direct object of criminal offenses in the field of protection of state and official secrets of the National Police of Ukraine (Art. 328, Art. 329, Art. 330 of the Criminal Code of Ukraine) is public relations in the field of protection of state and official secrets of the National Police of Ukraine. An additional optional object may be property, life, health of a person, etc.

Key words: object of a criminal offense, state secret, official secret, protection of classified information, official information, secrecy regime.